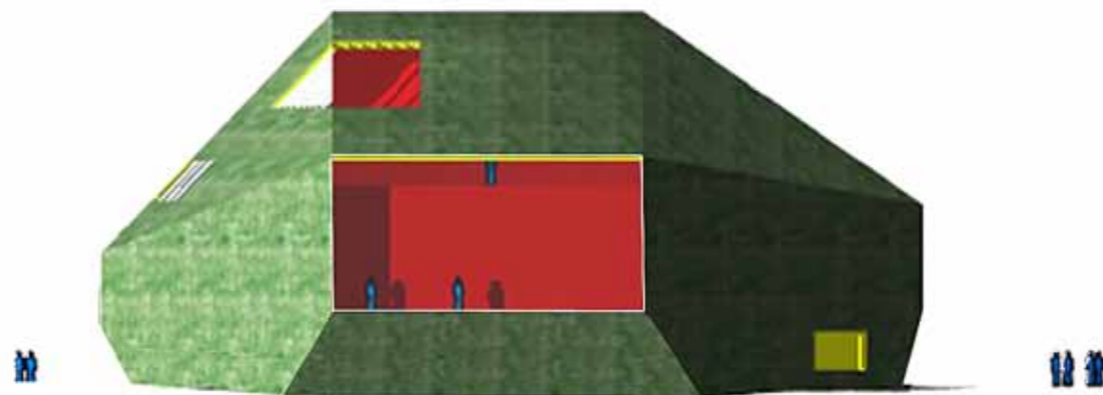

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter

Skissat ođđa vissui: Sápmelaš evtuhus

Skisser til nytt hus: Et samisk alternativ

Februar 2010

Dette er et forslag til utforming av det samiske nasjonalteateret Beaivváš sitt eget hus i Kautokeino. Forslaget er ment å konkurrere med det allerede utarbeidede skisseprosjektet presentert i mediene november 2009 og på nettsiden til Beaivváš (Kautokeino kommune med arkitekt Jappe Nilsen og investor Gullik Hansen).

Forslaget er satt sammen av arkitekt Ole Einejord / CODE: arkitektur as sammen med investor Rolf Mikkelsen / Unipark Holding as. Arkitekt og investor vil kunne realisere et nytt bygg for Beaivváš innenfor de samme rammene og med de samme betingelsene som gjelder for skisseprosjektet til kommunen og Gullik Hansen.

Forslaget er presentert for styret i Beaivváš men er videre ikke diskutert med teateret og derfor ikke et ferdig utarbeidet skisseprosjekt, men et første innspill i en prosess.

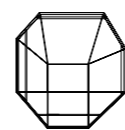
Mange takk til arkitekt Joar Nango som har vært en viktig part i prosessen som rettleder og diskusjonspart.

Evttuhus čájeha ođđa viesu Beaivváš Sámi Nášunálateáhterii Guovdageainnus. Oaivvil lea evt-tuhusain gilvalit Guovdageainnu suohkan skisseprošeavttain mii guovvamánus 2009 álmulaččat čájehuvvui ja maiddáid oidnu Beaivváš teáhtera neahttasiiddus (Guovdageaidnu suohkan, investor Gullik Hansen ja arkiteakta Jappe Nilsen).

Evttuhusa leat ráhkadan Ole Einejord ja CODE:arkitektur as oktain investoriin Rolf Mikkelsen / Unipark Holding as. Arkiteakta ja investor fáallet Guovdageidnui Beaivváš Teáhtera ođđa viesu cegget daid seamma eavttuiguin maid Guovdageaidnu suohkan ja Gullik Hansen leat bidjan sin skisseprošeavttas.

Evttuhus lea čájehuvvon teáhtera stivrii, muhtu ii leat muđui digaštalluvvon teáhtera olbmuiguin ja dan dihte ii leat ollis skisseprošeakta, muhtu vuosttaš lávki barggus.

Olu giitu arkitektii Joar Nangoi go lea bagadan ja mielde leamaš digaštallamis.

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

Et samisk alternativ

Med forslaget ønsker vi å vise en arkitektur som bedre viser Beavvváš teater, Kautokeino og den samiske kulturen sin egenart enn kommunens skisseprosjekt.

Vi tenker: Beavvváš teater er dristig og nytenkende, og deres kunst holder et høyt nivå. Kautokeino er interessang og samisk, og den samiske kulturen i bygda får oppmerksomhet i verden. Den samiske kulturen er i ferd med å løfte seg etter perioder med fornorskning og kan bruke arkitektur til å være med på å forme det nye samiske samfunnet. Med dette som bakgrunn må nødvendigvis det nye teaterbygget til Beavvvas bli et interessant og spennede bygg!

Vi ser at et nytt teaterbygg for Beavvváš er et så viktig prosjekt for Sápmi at det samiske i bygget må diskuteres og vektlegges. Vi håper Sametinget støtter planene om et nytt hus, men siden prosjektet er så viktig i formingen av det nye samiske samfunnet, krever vi at det betinges at også arkitekturen er samisk.

Beavvváš teater er en veiviser i samisk kultur. Også teaterets arkitektur kan, på samme måte som teaterets kunst, vise rikdommen og egenarten i vår kultur. Også arkitekturen kan styrke selvfølesen i den samiske befolkningen. Dette er en mulighet vi ikke må la gå i fra oss.

Vårt forslag former det nye teaterbygget som en seide. Formen viser egenart og kraft og den viser en tradisjonell måte å bygge på tilpasset klimaet på vidda.

Huset skal ha en samisk atmosfære og vi har tenkt følgende:

- *Formen uttrykker en seidestein som er noe som er kjent i samisk kultur*
- *Huset er kompakt som en "goahti": Det holder på varmen og har inegen skarpe hjørner mot vinden.*
- *Huset er som en stein på vidda. Vidda skal gå helt inntil og endog under bygget. Landskapet skal ikke endres for å tilpasse seg bygget og forholdet mellom bygg og bakke skal uttrykke forholdet mellom kultur og natur.*
- *I huset finnes ikke korridorer: Organisasjonen er åpen og informell og atmosfæren er bygdas.*
- *Materialer til bygget er fra samiske områder.*
- *Til alle arbeider med utformingen av bygget brukes samisk kompetanse. Samiske kunstnere kunsthåndverkere, scenografer, forskere og formgivere innviteres med i prosjekteringen.*

Man kan også legge til at huset ser annerledes ut enn norske teaterbygg (slik samisk kultur er annerledes norsk kultur). Bygget har en egenart, slik Beavvváš har en egenart og Sápmi likeså.

Vi håper vi kan fortsette arbeidet med utforming og realisering av teaterbygget og vil i det tilfellet sette ned ei arbeidsgruppe hvor det samiske i byggets arkitektur diskuteres. I arbeidsgruppen skal det folk fra teateret, kommunen og Sametinget, men også samiske forskere, kunstnere, scenografer og kunsthåndverkere. I dette prosjektet er mulighetene og utfordringene så store at de må løses i samarbeid med deltakere fra samisk kultur- og samfunnsliv.

Sápmelaš evttuhus

Hálidit evttuhusain buktit ovdan arkitektuvrra mii bourebut čájehá Beavvváš Teáhtera, Guovdageainnu ja Sámi iešvuođa go Guovdageainnu suohkana skisseprošeakta.

Mii jurddašit ná: Beavvváš teáhter lea duosttil ja čeahppi, ja sin dáiddas lea alla dássi. Guovdageaidnu lea gápmil ja sápmelaš, ja máilbmi orru berošteamen gili sápmelašvuođas. Sámi kultuvra lea loktaneamen dáruiduhttima marjnel, ja sáhhtá arkitektuvra geavahit hábmemis min ođđa servvodaga. Hás de lea Beavvváš teáhtera ođđa viessu oba erenoamáš ja miellagiddevaš!

Mii oaidnit ahte prošeakta lea Sámi servvodahkki nu dehálaš ahte das ferte vuđđolaččat sápmelašvuođa digaštallat. Mii sávvat Sámediggi doarju plánaid viessuhuksemis, muhtu dan dihte go arkitektuvra mearkkaša nu olu min ođđa servvodahkki, gáibidit ahte bidju eaktu ruhtadeapmai ahte maiddái arkitektuvra lea sápmelaš.

Beavvváš Teahter lea ofelaš sámi kultuvrras. Maiddái sin arkitektuvra sáhhtá seamma vuimmiin go sin dáida čájehit riggdaga ja iešvuođa min kultuvrras. Maiddái sin viessu sáhhtá nannet sápmelaččaid iešvuođa. Dán vejolašvuođa eat galgga hušket.

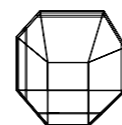
Min evttuhus lea ráhkadit ođđa teáhterviesu sieiddi hámis. Hámiin čájehit nanu iešvuođa ja vuommi ja geavahit huksenmálli mii árbevirolaččat lea geavahuvvun sápmelaččain ja heivehuvvun dákiide duoddaris.

Viesus galgá leat nanu sápmelašvuohta ja leat jurddašan ná:

- Hápmi sulálsta sieiddi mii sámis lea oahpis ja nannusit kultuvrra čadnon.
- Viessu lea čoahkis dego goahti. Čoahkki addá suoji buollaša vuosttá ja lodje bieggaroasuid.
- Viessu lea dego geađgi duoddaris, ii leat viessu viessutomttas. Doustar galgá beassat gitta lusa ja vel veháš vuollai. Ii galgga dárbašit luonddu muhttađit vuoi viessu heive sadjai. Dainná lágiin muitala viessu kultuvrra ja luonddu gaskkavuoda birra.
- Viesu siste eai gávdnu korridorat, muhtu buot lanjat leat "loažžadeabbu" bordojuvvon ja vouigna lea gili vuogŋa.
- Buot ávdnasat vissui leat vižžon sámi guovllus.
- Buot bargguin hábmemis viesu galget leat sápmelaččat mielde. Hábmemii bovdejuvvojit sámi dáidarat, duojárat, scenográfát, duškit ja hábmejeadjit fárrui.

Sáhhtá maiddái lasihit ahte viessu lea earalágan dáža teáhterviesut (nugo sámi kultuvra lea earalágan dáža kultuvrras). Viessu lea sierra, nugo Beavvváš teáhter lea sierra ja Sápmi lea sierra.

Sávvat beassat joatkit bargguin skissadásis viidaseabbut ja bidjat dalle čoahkkai bargujoavkku gos viesu sápmelašvuohta digaštalluvvo. Bargujoavkkus galget leat olbmut teáhtera bealis, suohkana ja Sámedikki bealis, muhtu maiddái dáidarat, duojárat, scenográfát ja duškit. Dán prošeavtta stuora vejolašvuođaid ja hástalusaid ii čoavdde okto, muhtu ovttasbarggus sámi servvodagain.

Beavvváš Sámi Nášunálateáhter

Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

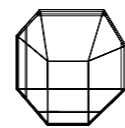
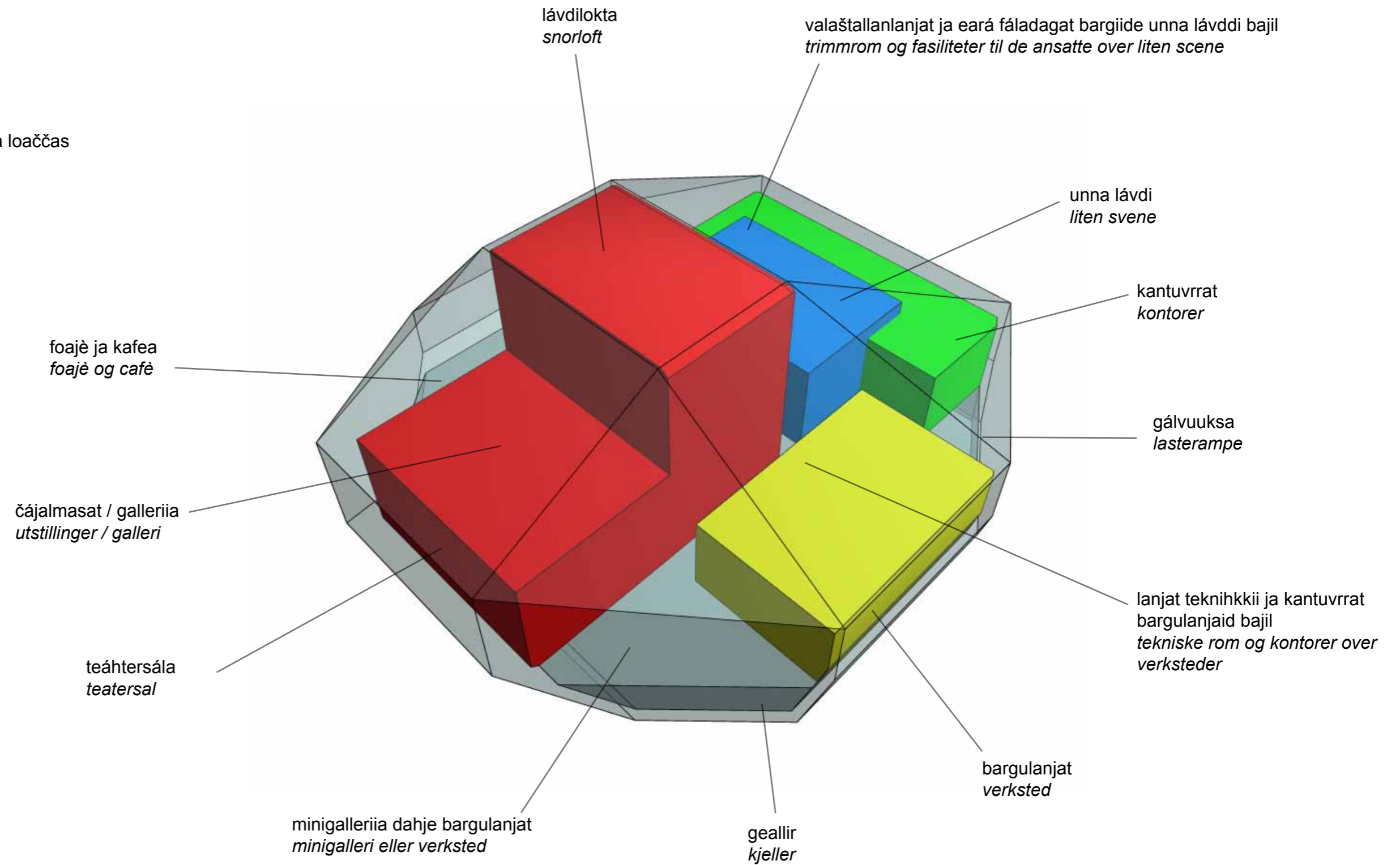
Čoahkki

En kompakt form

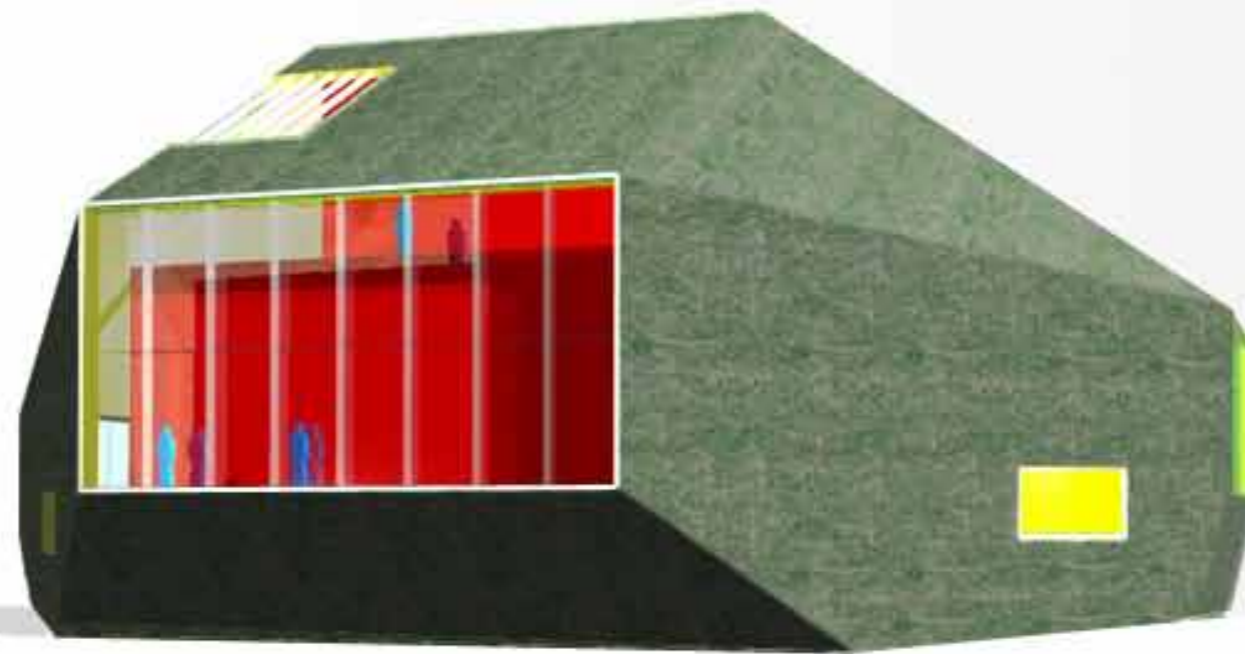
Sieiddi hámis
Uttrykker en seide

Doalla lieggasa
Holder på varmen

Lanjaid gaskkavuodát rabas ja loaččas
Et åpent og informellt interiør

“Sieidi”

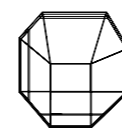

Utsiden

Huset kles med granitt. Skissene viser grønn granitt. Steinen finnes i området og forsterker byggets tilhørighet og egenart. Med riktig overflate vil steinen ta opp i seg skiftninger i døgn og årstid og noen ganger skinne. Huset er en “stein”, men store åpninger inviterer folk til å ta del i “seidens” indre.

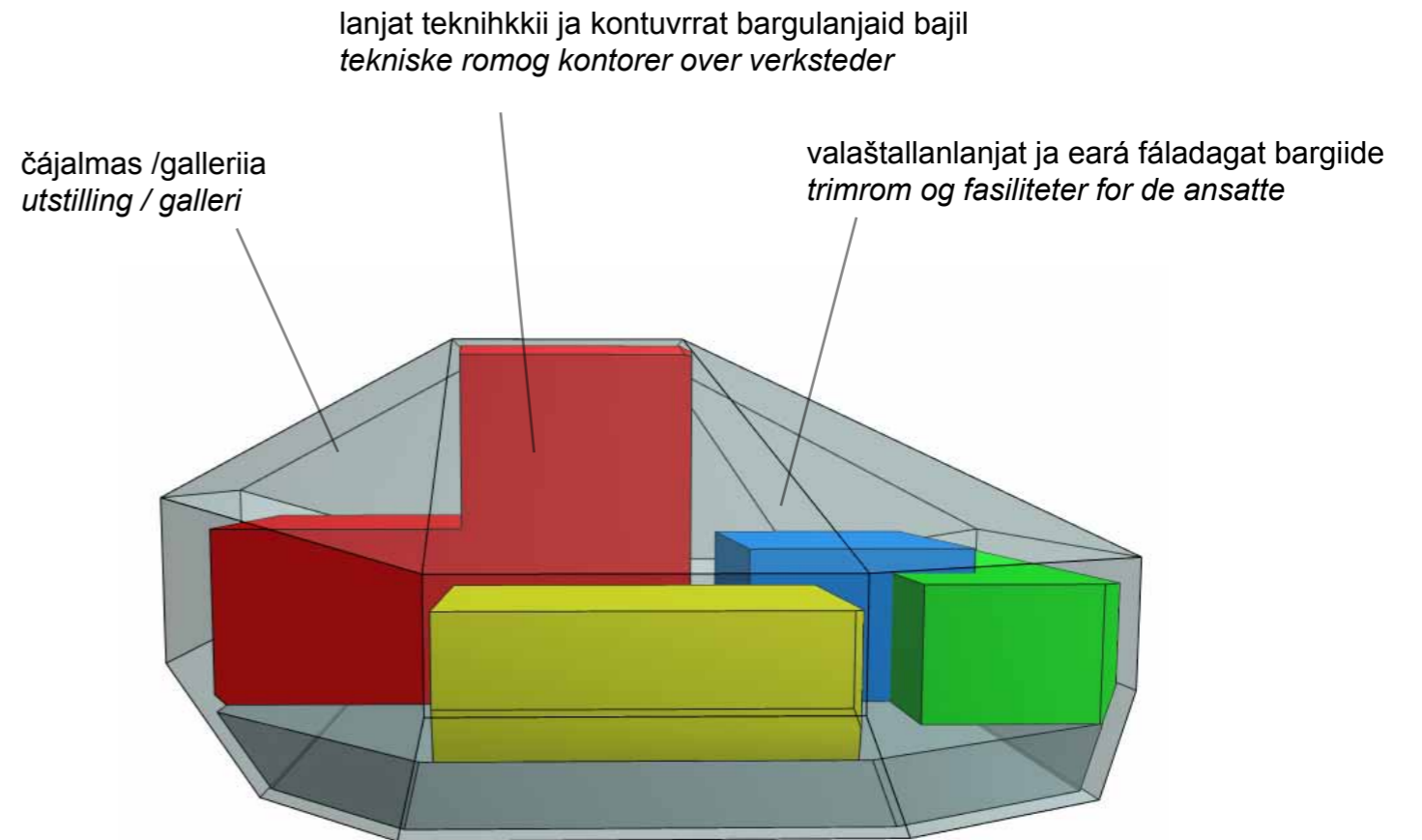
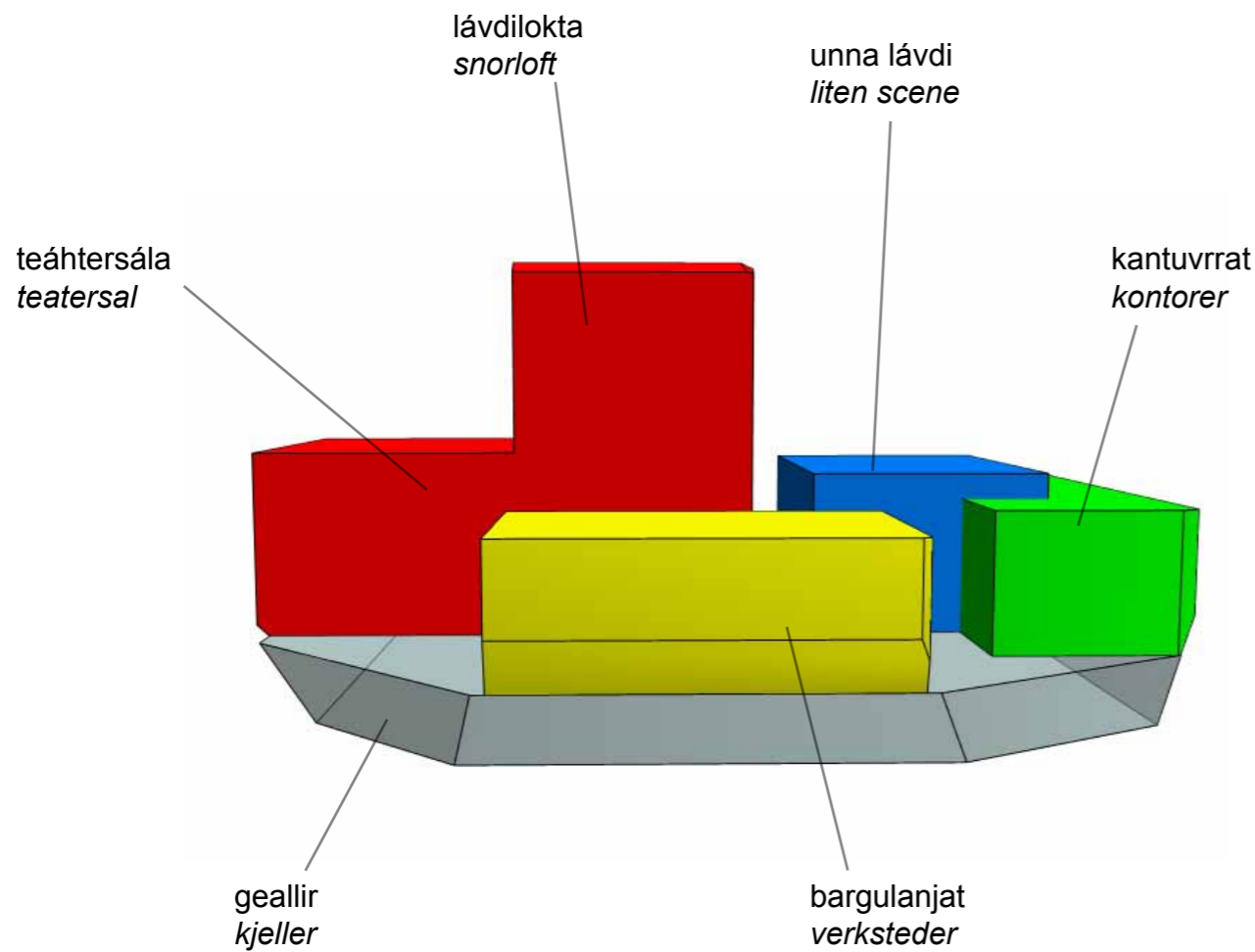
Olgubealde

Viesu garra lea geađgi. Skissat čájehit ruona granihta. Geađgi gávdnu davvin ja jurdda lea ahte geađgi mii gulla guvlui nanne viesu iešvuoda. Rievttes geađgiin galgá viessu jándura ja jahkoda-gaid mielde vebaš rievdat ja muhtomin šealgut. Viessu lea “geađgi”, muhtu stuora láset rahpet geađgi ja bovdejit olbmuid sisa váldit “sieiddi” doaimmain oasisii.

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

Hápmi lea boađus manjel go viesu sierra oasis leat sajaiduvvon
Formen er et resultat av organiseringen av byggets forskjellige deler

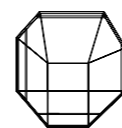
Go viesu prográmma gokča "loavdagiin", šaddet stoura lanjat lovttas
Når en ytterhud trekkes utenpå programmet, oppstår det romslige loft

Innsiden

Husets interiør har ikke korridorer og rom er ikke organisert etter hverandre, men rundt scenen. Alle byggets underdeler er samlet til en kompakt enhet. Vegger er i tre med rikt innslag av samisk kunsthåndverk, tekstiler, reinskinn og lerrettsduk. Samiske kunstnere og scenografer engasjeres til formgivning av vegger og rom. Det vil bli lagt stor vekt på å skape en moderne, innovativ samisk atmosfære.

Siskubealde

Viesu siskkaldagas eai leat korridorat ja eai leat lanjat manjalaga, muhtu eambbu badjjalaga ja birra. Buot viesu oasis leat čadnun okti ja "čoahkki" gos bout sierra oasis ovtastallet. Seainnit leat muoras ja olu sajiin geavahuvvojit čuldosat, ránut, duoljjit ja loavdagat. Dáidarat ja scenográfat hábmejit seinniid ja lanjaid. Go sisa boahta vissui, galga vásihit sápmelašvuoda ođđa áiggi hámis.

Beivváš Sámi Nášunálateáhter

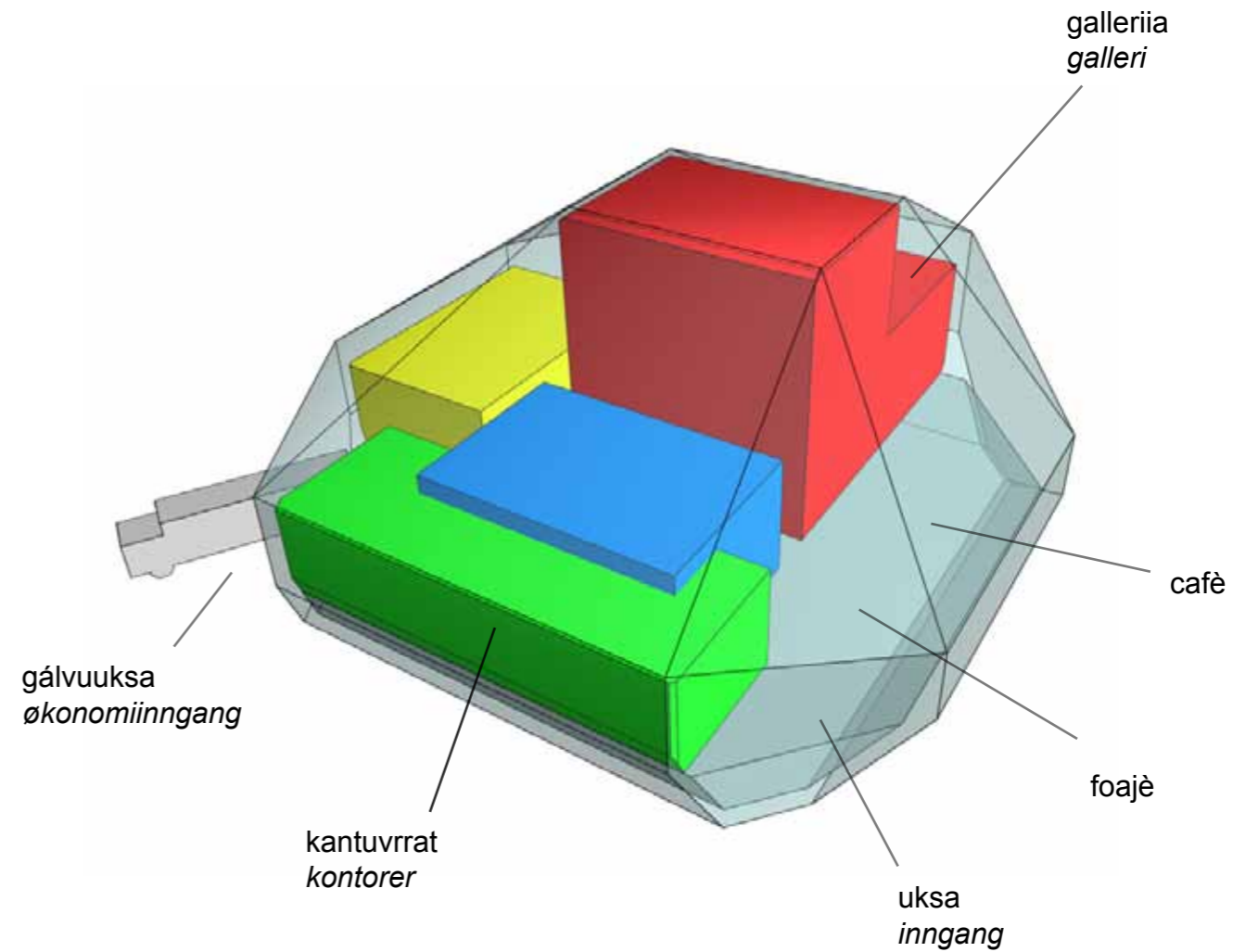
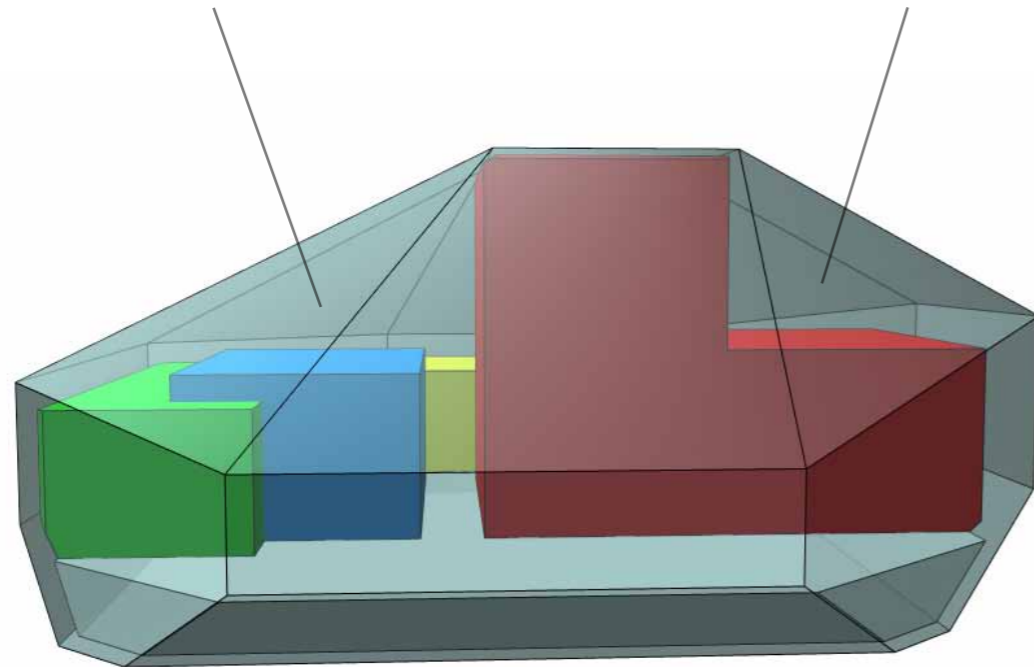
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

Uksa, foajè ja kafea lulasguvlui

Inngang, foajè og gafe samles mot sør

bargiid lovttas sáhtta foajèi geahččat
fra loftet til de ansatte er det utsikt over foajèen

gallerias sáhtta foajèi geahččat
fra galleriet er det utsikt over foajèen

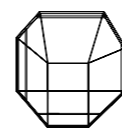

Funksjon

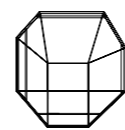
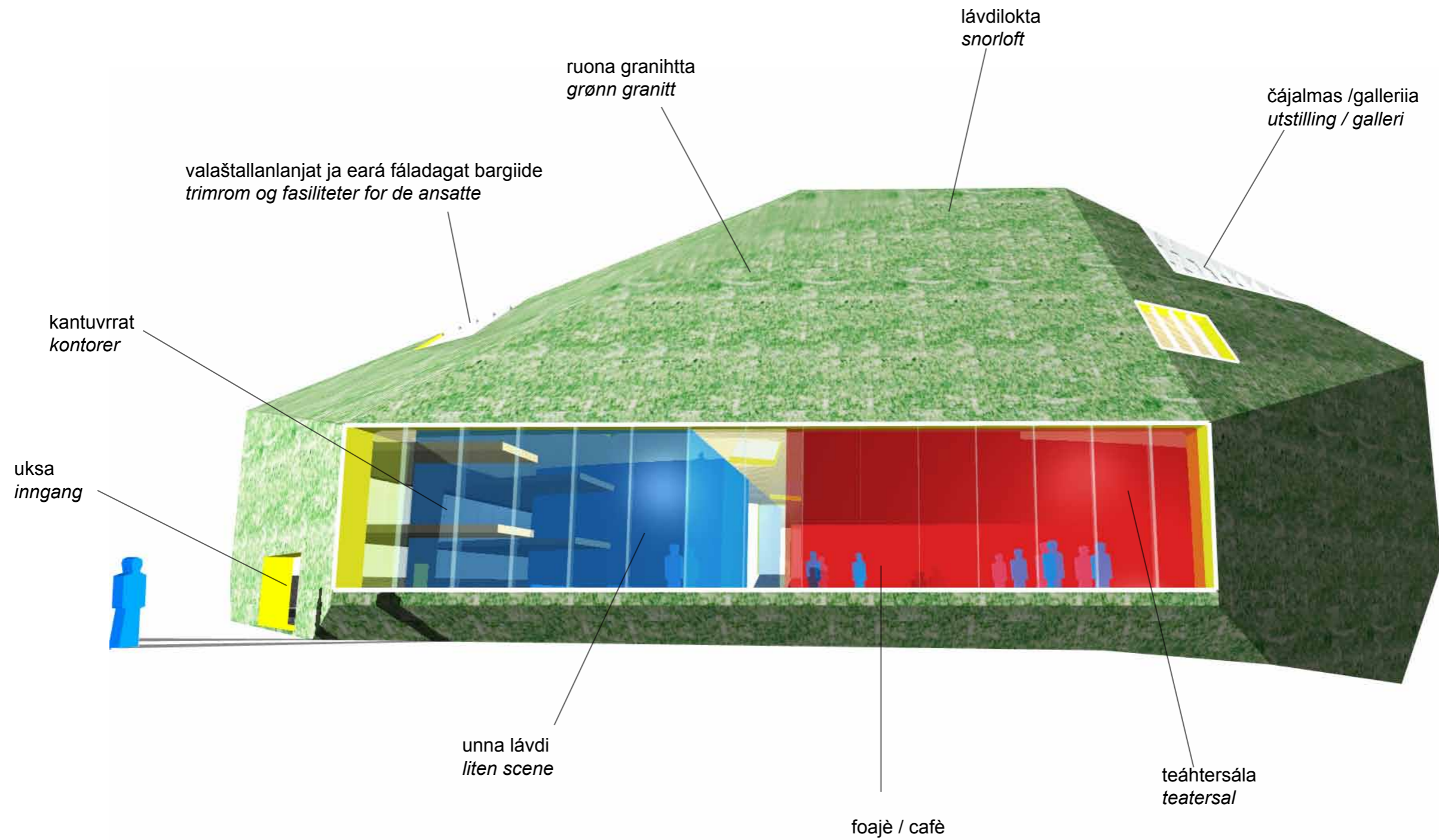
Det funksjonelle er viktig i samisk forståelse og løsningene er ikke på plass før teateret ser at alt fungerer på beste måte. Skissen har ikke vært diskutert med teaterets folk og vi håper vi får anledning til å fortsette arbeidet sammen med folk fra teateret. Skissen viser en hoveddisposisjon av rommene, der teatersalen er i midten og de andre funksjonene samlet rundt denne.

Movt doaimma

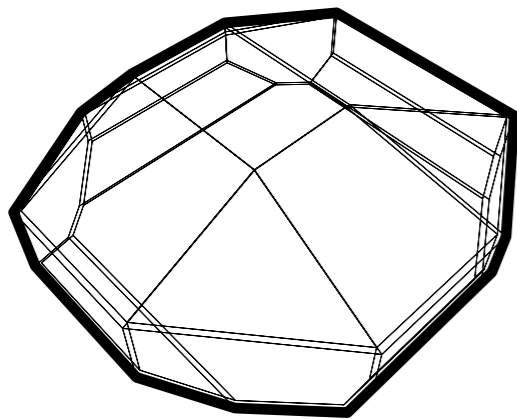
Viessu galgá bures doaimmat jus galgá leat sápmelaš. Čovdosat eai leat gárvasat ovdal teáhter oaidna ahte bout doaimma buoremus lágii mielde. Skissa ii leat leamáš teáhtera olbmuid luhtte doaimmama váras vuos, ja mii sávvat beassat bargagoahtit viesu doaimmamiin teáhtera olbmuiguin fargga. Skissat čájehit vuodđujurdda, gos teáhtersála lea gaskku ja eará lanjat leat čohkkejuvvon birra.

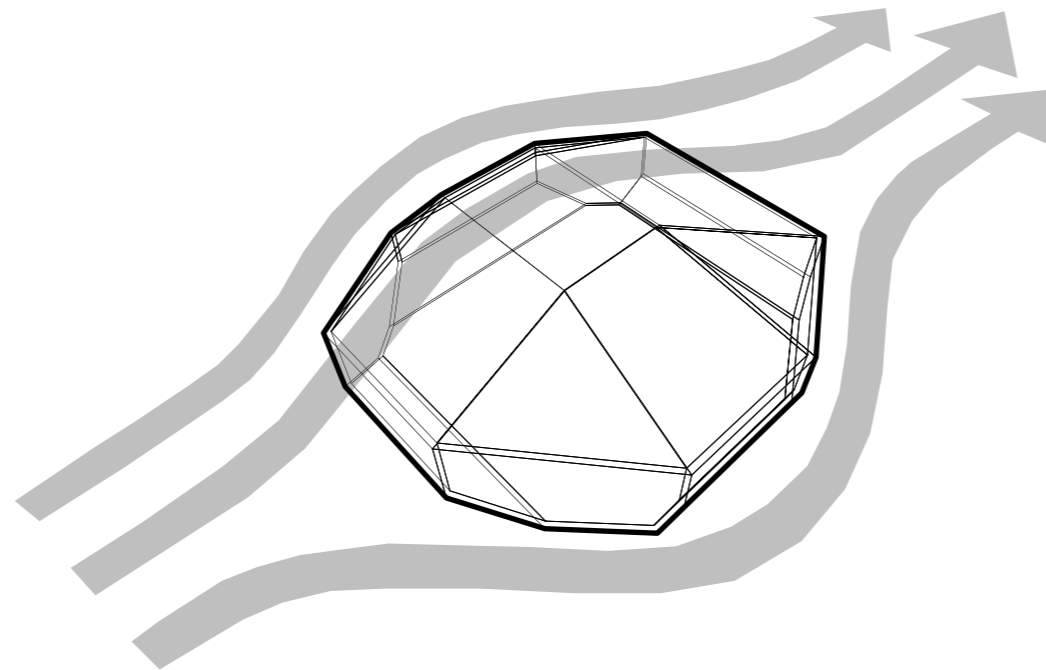
Lulas
Mot sør

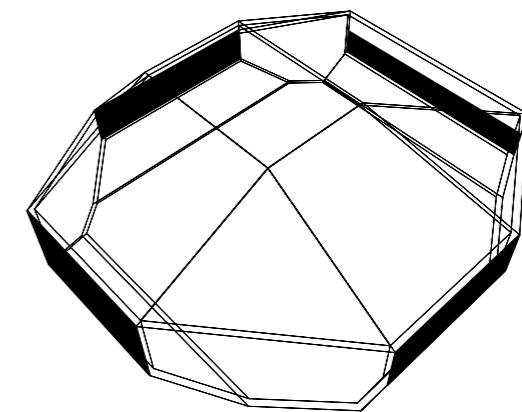
Sámi huksenmálli sámi dálkadagas
Samisk arkitektur i samisk klima

Čoahkki doala lieggasa sistte
Den kompakte formen holder på varmen

Jorbes hápmi ložže biekkaid ja hehte guoldduma.
Den avrundede formen hindrer turbulens og gir et godt lokalklima rundt bygget

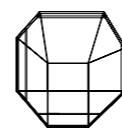
li vuoikka olu láse vuoi lieggasa doalla viesus
Ikke altfor mye glass reduserer varmetapet

Klima i Kautokeino

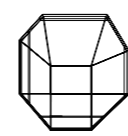
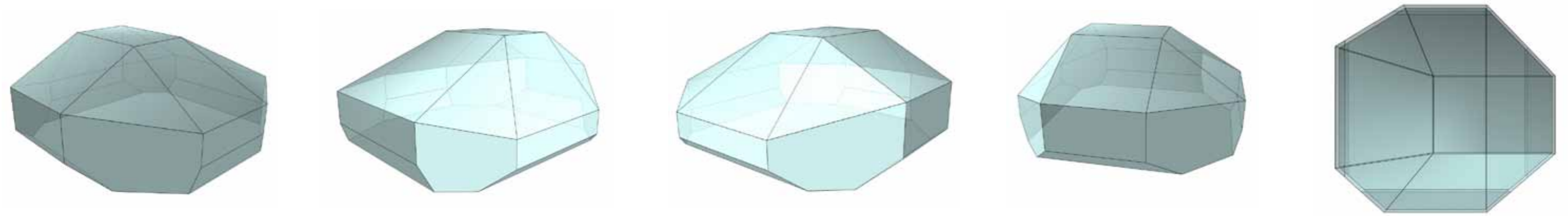
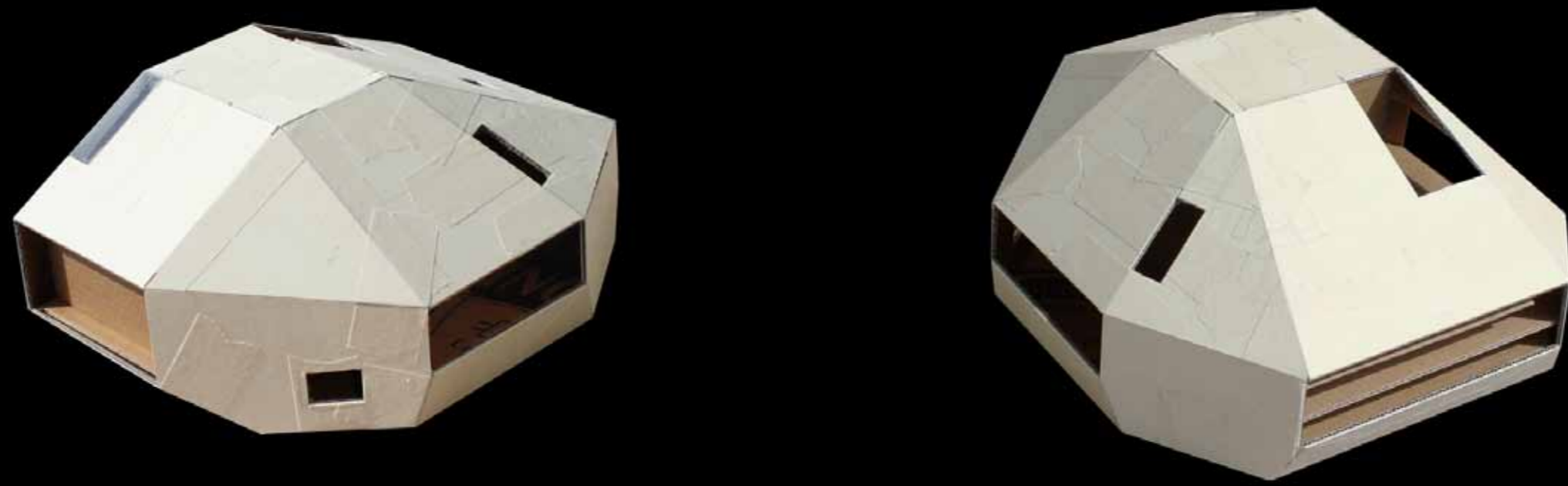
Bygget skal fungere i klimaet i Kautokeino. Som en "goahti" er teaterbygget kompakt og rundt. Den kompakte løsningen krever mindre yttervegg og mindre glass i yttervegg, noe som reduserer varmetapet. Den avrundede formen er en tradisjonell måte å bygge på og er gunstig i et hardt klima med snøføyk og vind.

Dálki Guovdageainnus

Viessu galga doaibmat maiddái gili dálkadagas. Nugo goahti, teáhter lea čoahkis ja jorbat. Go lanjaid čohkke, de birge unnibui olgoseinniin ja lásiin, ja dainna lágiin ii manat nu olu lieggasa. Jorbejuvvon hápmi lea maiddái buorre go garrasit biekkasta ja guoldu

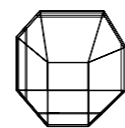

Hápmi oidnussis iešgudet guovllus
Formen sett fra ulike sider

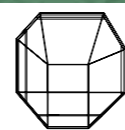

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

Oarjjas
Mot vest

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as

Beaivváš Sámi Nášunálateáhter
Skissat: Ole Einejord / CODE: arkitektur ja og Unipark Holding as